

FELIETON 5, marzec 2013

Gerontologia jest interdyscyplinarną nauką o starzeniu się ludzi, obejmuje nie tylko aspekty biologiczne, ale także elementy psychologiczne, społeczne i ekonomiczne. Kończymy cykl poświęcony gerontologii, dzisiejszy felieton poświęcony został społecznym problemom starości ludzkiej, aspektom ekonomicznym i socjalnym.

W swoim życiu pełnimy różne role społeczne, zawodowe, rodzinne, towarzyskie, można by wymieniać ich wiele. Nie ulega najmniejszej wątpliwości, że nasze role ulegają w ciągu życia wielu zmianom i modyfikacjom. Z roli dziecka, wchodzimy w rolę dorosłego dojrzałego człowieka, aktywnego zawodowo, przed którym stoją określone oczekiwania związane z utrzymaniem statusu ekonomicznego. Brak pracy, jest doświadczeniem uciążliwym, niosącym za sobą wiele konsekwencji ekonomicznych i społecznych. Wiadomym jest, iż nasza pozycja, status i szacunek społeczny oraz miejsce w hierarchii społecznej warunkowana jest skorelowanymi wieloma czynnikami, między innymi wykształceniem, wykonywaną pracą, dochodem finansowym, innymi słowy warunkami ekonomicznymi, jakimi dysponuje człowiek. W zmieniającym się dynamicznie świecie zmieniają się także determinanty szacunku/statusu społecznego, poruszaliśmy aspekty społecznych zmian w poprzednich felietonach.

Uwarunkowania ekonomiczne dotyczą miejsca człowieka w społecznym podziale pracy. Klasyfikujemy ludzi na będących w wieku nieprodukcyjnym, będąc dzieckiem i młodzieńcem. Produkcyjnym stając się dorosłym czy poprodukcyjnym, w jaki wchodzimy jednocześnie stając się człowiekiem starszym. W tym wieku już nie pracujemy zawodowo, nasze dochody zdecydowanie ulegają obniżeniu. Jeżeli porównamy siłę nabywczą emerytury czy renty, jaką otrzymujemy na przestrzeni kilku lat to jasnym się staje, że będą w wieku senioralnym ubożejemy ekonomicznie. W Polsce funkcjonują rozwiązania solidarnościowego zabezpieczenia społecznego, które gwarantują prawo do świadczeń w formie emerytury, należnej za przepracowany, określony ustawowo okres składkowy. Aktualnie wiek emerytalny określony jest na 60 lat dla kobiet i 65 lat dla mężczyzn. Jednocześnie ten sam system gwarantuje zabezpieczenie dla osób w zakresie niezdolności do wykonywania określonych prac czy pełnionych ról społecznych w formie renty inwalidzkiej. Wysokość świadczenia, jakie otrzymujemy jest wypadkową lat pracy i lat składkowych, które nie zawsze są tożsame oraz wynagrodzeń, jakie uzyskiwaliśmy za naszą pracę. Porównując wynagrodzenia osób będących dzisiaj seniorami, gdzie okres ich aktywności zawodowej przypadał na lata z przełomu transformacji systemowej, jasnym się staje, że świadczenia są niskie, bo i płace, jakie otrzymywali były niskie. Rosnące ceny na podstawowe dobra, towarzyszące wiekowi choroby, zwiększone potrzeby na opiekę i pomoc innych powodują, że seniorzy niejednokrotnie pozostają w niekorzystnej ekonomicznie sytuacji lub ujmując to inaczej ubożejają ekonomicznie, ale także społecznie. Człowiek jest tak skonstruowany przez naturę, że żyje w rodzinach, grupach społecznych, wspólnotach lokalnych. Samotność jest stanem nienaturalnym dla człowieka.

Zdarzają się jednak, szczególnie w życiu starszych ludzi trudne, niekiedy dramatyczne sytuacje. Do takich należy samotność, życie bez bliskich, wśród nieobecnych sąsiadów, znamy takie obrazy z informacji medialnych. Współcześnie istnieją możliwości ulżenia samotnej doli, wsparcia, wyciągnięcia pomocnej dłoni. Musimy jednak być wyczuleni na drugiego człowieka, tej wrażliwości niestety coraz bardziej nam brakuje.

W Polsce dysponujemy wsparciem instytucjonalnym, które stwarzają odpowiednio zorganizowane instytucje państwowe i samorządowe oraz organizacje pozarządowe.

Świadczeniem pomocy społecznej zajmują się przede wszystkim instytucje samorządowe gminne i powiatowe. **Osoba potrzebująca pomocy powinna zgłosić się w pierwszej kolejności do Ośrodka Pomocy Społecznej znajdującego się w gminie.**

Pomoc społeczna w Polsce działa na zasadach określonych w ustawie z dnia 12.03.2004 roku. Prawo do niektórych świadczeń z pomocy społecznej, w szczególności świadczeń pieniężnych, uzależnione jest od wysokości dochodu osoby lub rodziny ubiegającej się o to świadczenie, czyli od tzw. kryterium dochodowego.

Najbliższymi dla mieszkańców gminy będą:

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Komarowie-Osadzie

ul. Rynek 15, tel. 084 6153122

Zadania pomocy społecznej w stosunku do osób starszych mieszkających w środowisku domowym są realizowane przez:

- Pracownika socjalnego w zakresie diagnozowania sytuacji materialnej i rodzinnej (przede wszystkim stopnia niesprawności i ubóstwa osoby starszej) w celu ustalenia wskazań do przyznania pomocy społecznej;
- Opiekuna środowiskowego w zakresie usług opiekuńczych;
- Personel specjalistyczny (pielęgniarkę, fizjoterapeutę, terapeutę zajęciowego itp.) w zakresie usług opiekuńczych specjalistycznych.

Pomoc społeczna przyznawana jest osobom starszym w formie:

1. **Świadczeń pieniężnych:**

- Zasiłek stały - w przypadku niskich dochodów;
- Zasiłek okresowy (np. z powodu przyczyn przejściowych jak długotrwała choroba,
- Zasiłek celowy (np. chorobowy, mieszkaniowy, na pokrycie kosztów żywności, odzieży, opału).

2. **Świadczenia niepieniężne**

a. pomoc środowiskowa - udzielana w miejscu zamieszkania osoby lub rodziny:

Praca socjalna - jest działaniem na rzecz poprawy funkcjonowania osób i rodzin w ich środowisku społecznym poprzez:

- Prowadzenie indywidualnej pracy z klientem/rodziną skierowanej na zapobieganie pogłębianiu się dysfunkcji, minimalizowaniu skutków przemocy, motywowanie do zmiany sytuacji;
- Realizowanie zaplanowanego procesu pracy socjalnej z udziałem klienta;
- Towarzyszenie w pokonywaniu bieżących trudności;
- Monitorowanie środowisk zagrożonych przemocą poprzez systematyczne wizyty w środowisku w ramach realizacji procedury Niebieska Karta-Pomoc Społeczna;
- Przeciwdziałanie izolacji społecznej.

Poradnictwo specjalistyczne (prawne, psychologiczne i rodzinne) Najbliższymi dla mieszkańców gminy

będzie:

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Zamościu

ul. Partyzantów 3 tel. **84 6382301, 84 6392374**

udziela bezpłatnych porad: **psychologa oraz radcy prawnego**

Obok istniejącej w ramach pomocy dla osób i rodzin pozostających w trudnej sytuacji istnieją również inne instytucjonalne możliwości pomocy dla osób w wieku senioralnym. Omówię je pokrótce.

Świadczenia dla osób sprawujących opiekę nad osobą starszą finansowane ze środków ZUS w formie:

1. **Zasiłek opiekuńczy.**

Komu przysługuje: **osobie** ubezpieczonej, która spełnia **łącznie** poniższe warunki:

- Sprawuje osobistą **opiekę** nad chorym członkiem rodziny. Zasiłek opiekuńczy przysługuje jedynie pod warunkiem, że nie ma innych członków rodziny mogących zapewnić **opiekę** osobie chorej, a także, że osoba sprawująca opiekę i osoba chora pozostają we wspólnym gospodarstwie domowym, z powodu **opieki** nad chorym członkiem rodziny jest zwolniona od wykonywania pracy zawodowej (na podstawie zwolnienia lekarskiego) i poza ubezpieczeniem chorobowym nie otrzymuje innych wynagrodzeń lub przychodów. Prawo do **zasiłku opiekuńczego przysługuje tylko jednej osobie**, tej, która wystąpi z wnioskiem o jego wypłatę za dany okres. Okres wypłacania zasiłku: nie może przekroczyć **14 dni** w roku kalendarzowym.

2. **Dodatek pielęgnacyjny**

Komu przysługuje: **wyłącznie osobom** uprawnionym do emerytury lub renty, które dodatkowo spełniają jeden z poniższych warunków:

- ukończyły 75 lat (zasiłek jest im przyznawany z urzędu),
- nie ukończyły 75 lat, lecz zostały uznane (przez lekarza orzecznika **ZUS**) za całkowicie niezdolne do pracy oraz samodzielnej egzystencji. (Niezdolność do pracy i niezdolność do samodzielnej egzystencji muszą występować **łącznie**)

3. **Dodatek kombatancki**

Komu przysługuje: **osobom** uprawnionym w myśl przepisów ustawy z dnia 24 stycznia 1991 r. o kombatantach oraz niektórych osobach będących ofiarami represji wojennych i okresu powojennego (Dz.U. z 2002r., Nr 42, poz.371 z późn. zm.), m. in.:

- kombatantom,
- osobom będącym ofiarami represji wojennych,
- osobom będącym ofiarami represji okresu powojennego

4. **Dodatek kompensacyjny**

Komu przysługuje: **osobom** uprawnionym w myśl przepisów ustawy z dnia 24 stycznia 1991 r. o kombatantach oraz niektórych osobach będących ofiarami represji wojennych i okresu powojennego (Dz. U. z 2002r. Nr 42, poz.371 z późn. zm.), m. in.:

- kombatantom,
- osobom będącym ofiarami represji wojennych,
- osobom będącym ofiarami represji okresu powojennego,
- wdowom (wdowcom) po kombatancie (lub innej osobie uprawnionej), pobierającym emeryturę lub rentę.

5. **Inna pomoc dla seniorów będących osobami niepełnosprawnymi i dla tych, którzy mają poważne kłopoty z wykonywaniem codziennych czynności lub poruszaniem się:**

Akcesoria ortopedyczne, okulistyczne, laryngologiczne (NFZ) itp. **NFZ** refunduje zakupy m.in.: aparatów słuchowych, kul, balkoników, lup, pieluch. Niektóre refunduje co miesiąc, inne raz w roku albo co kilka lat. Czasami chorzy muszą z własnej kieszeni pokryć część kosztów np. 30% podczas zakupu niektórych protez lub gorsetów. **NFZ** finansuje sprzęty o określonym standardzie, a jeśli ktoś chce mieć rzecz wyższej, jakości sam musi pokryć nadwyżkę ceny ponad wyznaczony limit.

Podane informacje są jedynie wskazówkami, gdzie można szukać pomocy, najbliższą jednostką udzielającą wsparcia informacyjnego będzie dla Państwa GOPS w Komarowie-Osadzie.

Wiek poprodukcyjny to okres wielu zmian, które nie zawsze są łatwe, jednak czeka każdego z nas. Aby minimalizować efekty zmian ekonomicznych pojawiających się w wieku starszym, należy poznać istniejącą w najbliższym otoczeniu sieć wsparcia społecznego, informacyjnego i finansowego. Nie zamykajmy się sami ze sobą, nie obawiajmy się ujawnienia swojej trudnej sytuacji, wszak stworzone rozwiązania systemowe mają służyć tym, dla których je wypracowano. Bądźmy z innymi, w gronie rówieśników ze świadomością, że nie pozostaniemy osamotnieni i znajdziemy pomoc, kiedy będziemy jej potrzebować.

Życie jest dynamiczne, nie zawsze nadążamy ze zmianami, życzę wszystkim moim czytelnikom samodzielności, komfortu ekonomicznego, grona przyjaciół pomocnych w najróżniejszych sytuacjach, jak najmniej interwencjonizmu a jeżeli takowy będzie niezbędny jak najmniej oporów w skorzystaniu z istniejących instrumentów.

Autor: Tes.